

David Grann (suom Ari Vöntänen): Killers of the Flower Moon. Öljymurhat ja FBI:n synty.

Koti (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/>)

/ David Grann (suom Ari Vöntänen): Killers of the Flower Moon. Öljymurhat ja FBI:n synty. (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net:443/david-grann-suom-ari-vantanen-killers-of-the-flower-moon-oljymurhat-ja-fbin-synty/>)

David Grann (suom Ari Vöntänen): Killers of the Flower Moon. Öljymurhat ja FBI:n synty.

EVA SUNDGREN

Ennen tämän kirjan lukemista en ollut koskaan kuullutkaan osage-intiaaneista enkä tietenkään tiennyt, miten he liittyvät FBI:hin. Kirjan tekijä, palkittu toimittaja ja kirjailija David Grann kertoo törmänneensä vuonna 2012 viittaukseen osage-murhiin ja alkaneensa

tutkia niitä. ”Useimpien amerikkalaisten tavoin en koskaan lukenut murhista koulukirjoista. Tuntui kuin nämä rikokset olisi poistettu historiasta.” (s. 232) Kysymys on siis jälkikolonialistisesta selvitystyöstä, tarpeesta paljastaa pimitettyjä rikoksia ja tehdä oikeutta murhien uhreille. Kuten moni taitavasti kirjoitettu tietokirja, tämäkin on mukaansatempaava tarina, joka suututtaa ja liikuttaa.

Kirjan alussa on onneksi kartta-aukeama, johon on kuvattu Oklahoman osavaltiossa sijaitseva Osage County taajamineen ja jokineen. Pienemmästä kartasta näemme, miten alue sijoittuu osavaltion sisällä. Tämä on olennaista tapahtumien seuraamisen ja mittakaavan hahmottamisen kannalta. Kirja on jaettu kolmeen eri ”kronikkaan”, joita ovat *Merkitty nainen*, *Todistusmies* ja *Reporterit*. Ensimmäinen kertoo, mitä Osage Countyssa tapahtui vuosina 1921–1925. Toinen kertoo, miten Yhdysvaltain keskusrikospoliisi alkoi tutkia murhia ja miten siitä kehittyi liittovaltion poliisi FBI. Kolmas kronikka kertoo, mitä Osage countyyn nykyään kuuluu, keitä reporterit eli David Grann siellä tapaa ja mitä hän saa selville. Kunkin kronikan luvut on numeroitu ja otsikoitu, ja laajin niistä on keskimmäinen. Rakenteen sopii hyvin aiheeseen, ja lukujen otsikot ovat joko informatiivisia tai uteliaisuutta herättäviä, esimerkiksi Osage Hillsin kuningas, Paholaisen opetuslapset ja Pyövelin poika.

Osage-kansa ajettiin 1870-luvulla Kansasin osavaltiossa sijainneilta mailtaan naapuriosavaltion koillisosaan kallioiselle reservaattialueelle, oletetulle joutomaalle. Vuosikymmeniä myöhemmin kävi ilmi, että alueella oli Yhdysvaltain suurimpiin kuuluvat öljyvarannot. Porausoikeuksien vuokraamisella ja öljyrojalteilla osaget rikastuivat suorastaan satumaisesti. Lehdistö kirjoitteli ihmetteleviä sensaatiojuttuja osagejen rikkaudesta ja eksoottisuudesta 1920-luvulla, ja pian paikalle ilmestyi onnenonkijoita ja huijareita. Osage-heimon joukossa kuolleisuus nousi ihmeteltävän suureksi, varsinkin kun ottaa huomioon, että heillä oli varaa kunnolliseen ravintoon ja parhaaseen mahdolliseen terveydenhoitoon. Monen rikkaan osagen kuolemansyy oli helppo todeta esimerkiksi ampumiseksi, ja niinpä pelko alkoi levitä yhteisössä. Kuten vähemmistöissä usein, seka-avioliitot olivat yleisiä, ja jotkut osaget joutuivat pohtimaan, oliko valtaväestöön kuuluva puoliso avioitunut rakkaudesta vai rikkaudesta.

Murhattujen intiaanien omaisten oli turha odottaa apua viranomaisilta:

” Suuren osan 1800-luvusta ja 1900-luvun alusta yksityiset etsivätoimistot täyttivät tyhjiön, jonka hajautetut, alirahoitetut, epäpätevät ja korruptoituneet seriffi- ja poliisilaitokset jättivät jälkeensä. Kirjallisuudessa ja

mielikuvituksessa kaikinäkevä yksityisetsivä – lättäjalka, dekkari, vainukoira, varjo – syrjäytti taistelevan seriffin kovaotteisen oikeudenpalvelijan arkkityyppinä.” (s. 58–59)

Yksityisetsivätkin saattoivat olla varsinaisia ketkuja, jotka käyttivät rikollisia menetelmiä, kuten valamiehistön taivuttelua ja todisteiden hankkimista murtautumalla lakiasiantoimistoon.

Rikostutkinta ja kuolemansyyntutkinta olivat retuperällä useimmissa Yhdysvaltain piirikunnissa 1920-luvun lopulla, joten myrkyttäminen oli täydellinen murhakeino. Kieltoain aikaan myrkytykset olivat muutenkin yleisiä, sillä laittoman litkun laatuun ei voinut luottaa. Lisäksi myrkyllisiä aineita oli helppo saada ja niiden aiheuttamat oireet muistuttivat monien tuttujen tautien, kuten vaikkapa koleran, oireita.

Vuosien 1921 ja 1925 välillä murhattiin ainakin 29 osagea. Heimoneuvosto oli useita kertoja vedonnut oikeusministeriöön saadakseen apua. Mutta tutkinta oli leväperäistä ja amatöörimäistä, ja valkoinen valtaväestö suhtautui alkuperäisväestöön alentuvasti. Intiaanit olivat holhouksenalaisia, ja kullekin oli määrätty ”edunvalvoja”, joka monesti keskittyi lähinnä omaan etuunsa. David Grannin kuvailemat väärinkäytökset ovat suorastaan pöyristyttäviä.

Vuonna 1925 keskusrikospoliisin uusi johtaja J. Edgar Hoover antoi Houstonin toimistoa johtavalle agentti Tom Whitelle tehtäväksi ruveta johtamaan osage-murhien tutkintaa, sillä hänen oma työpaikkansa oli vaarassa. Grann maalaa suorastaan myyttiseksi hahmoksi kasvaneesta Hooverista mielenkiintoisen potretin: Hän oli ristiriitainen tyyppi, jolla oli omat heikkoutensa, kuten bakteerikammo, turhamaisuus ja vainoharhaisuus. Lukijalle entuudestaan tuntematon White puolestaan vaikuttaa suorastaan legendaariselta, hän oli poikkeusyksilö ja edellä aikaansa. Ilman hänen moraalista selkärankaansa ja hyvin valittuja alaisiaan kaikki murhat olisivat jääneet ikuisiksi ajoiksi pimentoon. Whiten tehtävä oli kuin tuulimyllyjä vastaan taistelemista, sillä Osage Countytä epävirallisesti hallitsevan ”rosvoparonin” lonkerot ulottuivat kaikkialle. Kuviosta tulee mieleen mafia ja sen vastainen taistelu. Tietysti Tom White ja hänen miehensä (joukossa ei tuohon aikaan ollut naisia) olivat jatkuvasti hengenvaarassa. Kertomus heidän työstään ja kohtaamistaan vaikeuksista on jännittävää luettavaa.

White sai osakseen arvostusta, ja hänen katsottiin ratkaiseen osage-murhat. Mutta Grann palaa Osage Countyyn ja jatkaa historiallisten asiakirjojen tutkimista. Hän huomaa, että paljon oli sittenkin jäänyt ja jätetty pimentoon, ja jatkaa tutkimuksia. On hienoa, että tietokirjailija halusi viedä tapauksen päätökseen tapaamalla murhattujen osagejen ja muiden keskeisten henkilöiden sukulaisia ja jatkamalla aikoinaan kesken jääneitä selvityksiä, se tuo lohdullisuutta tähän vääryyksien kyllästämään kertomukseen.

Suomennos on sujuva ja luonteva, tekstin lukeminen on lähinnä miellyttävää. Mutta englannin kielessä on runsaasti sanoja, joilla on monia käännösvastineita, ja muutamassa kohdassa suomentaja on tainnut valita väärän vaihtoehdon. Esimerkiksi lauseessa ”Burkhart sanoi empaattisesti” (s. 176) pitäisi alkuperäisen *emphatically* vastineena olla *painokkaasti*.

Eniten minua häiritsee, että suomennoksen nimeksi on lätkäisty englanninkielinen nimi, joka ei liity kirjan sisältöön kuin alussa ja lopussa mainitun aasinsillan kautta. Kirjan nimeksi olisi paremmin sopinut pelkkä informatiivinen alaotsikko *Öljymurhat ja FBI:n synty*. Pokkarin kannessa tehdään selväksi, että Martin Scorsese on tehnyt kirjasta elokuvan, mutta en soisi elokuvien mielikuvituksettoman ja kielellisesti laiskan nimeämiskäytännön leviävän kirjallisuuteen vaan pikemminkin loppuvan tyystin. Tarkoitus lienee saada elokuvan nähneet lukemaan kirja. Niin tai näin, kirja on lukemisen arvoinen monestakin syystä.

David Grann: *Killers of the Flower Moon. Öljymurhat ja FBI:n synty*. Suomentanut Ari Vöntänen. Otava.

Eva Sundgren on sosiologian ja kirjoittamisen maisteri Jyväskylän yliopistosta.

« Previous:

Yü Miri (suom Raisa Porrasmaa): Uenon asema (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/yu-miri-uenon-asema/>)

Next:»

Maggie Shipstead (suom Kaisa Sivenius): Maapallon ympäri (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/maggie-shipstead-maapallon-ympari/>)

admin

Vastaa

Viesti

Nimi

Sähköposti

Lähetä viesti

This site uses Akismet to reduce spam. [Learn how your comment data is processed \(https://akismet.com/privacy/\)](https://akismet.com/privacy/).

Spefi -romaaneja (Tomi Sirviö)

Proudly powered by WordPress (<https://wordpress.org>) | Theme: Content (<https://spicethemes.com>) by
SpiceThemes
